

μπορούσε ν' άλλαζε τὸ νόμο, γιατί, ὡς ἀγράμματος πού εἶναι, μπορούσε ἀντί νά τὸν φτιάξῃ νά τὸν χαλάσῃ.

Τοῦτον τὸν τρόπο τὸν βρήκανε καλὸ καὶ οἱ Ἑγγλέζοι καὶ καταλάβαινε, πῶς μὲ τὸν ἴδιον τρόπο ἔπρεπε κι' αὐτοὶ νά κυβερνηθοῦνε. Μὰ δὲ μπορούσανε νά τὸ κερτοθώσουν, γιατί εἶχανε Βασιλεία, μὰ ὁ βασιλεὺς τους δὲν ἦτανε ἀπὸ τὸ ἔθνος, ὡς καθὼς οἱ βασιλεῖδες, πού εἶχανε τὸν παλαιὸ κειρὸ οἱ Ἕλληνες, ἀμὴ ξεχωρίζανε ἀπὸ ἔθνος καὶ λεγόσανε ἐκ Θεοῦ, καὶ οἱ ἴδιοι ἦσανε καὶ Πατριάρχιδες.

Εἶχανε καὶ κάτι μεγαλοσιάνους, μὰ ὄχι σὰν τοὺς μεγαλοσιάνους τῶν Ἑλλήνων, πού μεγαλοσιάνοι γινόνσανε μοναχοὶ τους, κι' ὄχι ἀπὸ τὸν πατέρα τους. Εἶχανε γιὰ μεγαλοσιάνους τοὺς μιλιόρδους, πού εἶναι μεγαλοσιάνοι ὄχι ἀπὸ τὸν ἐαυτὸν τους, παρὰ ἀπὸ τὸν πατέρα τους.

Αὐτὸ δὲν εἶχανε, παρὰ κάτι ἄλλους, πού τὸς λέγανε ἀντιπροσώπους στῆς κοινότητες ἀπάνω.

Γιὰ νὰ φτιάσουνε τῆς τρεῖς κολώναις μ' ὅ,τι εἶχανε, μηχανευτήκανε γιὰ τὸ λαὸ νά πάρουνε κείνους πού ἦσανε ἀντιπρόσωποι στῆς κοινότητες ἀπάνω, καὶ εἶπανε τί λαός, τί κοινότητες, κι' ἔτσι βάλανε τῆς δυὸ κολώναις, τὴ Βασιλεία καὶ τὴ Βουλὴ, γιὰ τὸ λαό.

Μὰ τοὺς λείπανε οἱ μεγαλοσιάνοι γιὰ τοὺς μεγαλοσιάνους, πήρανε τοὺς μιλιόρδους, κι' ἔτσι τρίτη κολώναις μπήκανε αὐτοὶ.

Αὐτὸ εἶναι πού ἀκούτε τὸ ἐγγλεζικὸ Σύνταγμα, πού καὶ τ' ὄνομά του ἀκόμα δείχνει, πῶς δὲν εἶναι Ἑλληνικὸ, γιατί οἱ Ἕλληνες δὲν εἶχανε Σύνταγμα, παρὰ τὸ Σύνταγμα τὸ λέγανε πολιτεύμα.

Εἶναι τρισυπόστατο, γιατί στέκει σὲ τρεῖς κολώναις, μὰ δὲν εἶναι ὁμοούσιο, γιατί ἄλλο πρᾶγμα ὁ Βασιλεὺς του, ἄλλο πρᾶγμα οἱ μιλιόρδοι του κι' ἄλλο οἱ ἀντιπρόσωποι, κι' ὄχι ἓνα πρᾶγμα, ὡς καθὼς ἦτανε τὸν παλαιὸν κειρὸ ὁ Βασιλεὺς, οἱ μεγαλοσιάνοι κι' ὁ λαός, πού ὅλοι τους ἦσανε ἀπὸ τὸ ἔθνος, μήτε ἀχώριστο, γιατί χωριστὰ ἀποφασίζει ὁ Βασιλεὺς, χωριστὰ οἱ μιλιόρδοι καὶ χωρὶς οἱ ἀντιπρόσωποι, καὶ ὄχι μαζή, ὡς καθὼς οἱ λαοὶ μαζή, τὸν παλαιὸν κειρὸ, ἀποφασίζανε οἱ Ἕλληνες.

Μὰ καὶ τέτοιο πού τὸ κάνανε, εἶναι καλὸ γιὰ τοὺς Ἑγγλέζους, πρῶτα κι' ἀρχῆς, γιατί δὲ μπορούσανε νά τὸ κάνουνε καλλίτερα, καὶ δευτερότερα, γιατί εἶναι ἀληθινὸ καὶ ὄχι ψεύτικο. Τὸ φτιάσανε μ' ὅ,τι εἶχανε κι' ὄχι μ' ὅ,τι δὲν εἶχανε, σὰν ἐμεῖς.

***

Κακὸ ψυχρὸ κι' ἀνάποδο γιὰ μᾶς.

Πρῶτα κι' ἀρχῆς, γιατί μεῖς μπορούσαμε νά τὸ κἀνοῦμε καλλίτερα ἀκόμα. Ἐμεῖς δὲν εἶχαμε τὸ ἐμπόδιο, πού εἶχανε οἱ Ἑγγλέζοι, νά τὸ κἀνοῦμε ὁμοούσιο καὶ ἀχώριστο, ὡς καθὼς τὸ εἶχανε οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες, σὰν Ἕλληνες πού εἶμασθε κι' ἐμεῖς.

Δευτερότερα, γιατί ἐμεῖς τὸ φτιάσανε μ' ὅ,τι οἱ Ἑγγλέζοι ἔχουνε, κι' ἐμεῖς δὲν ἔχουμε, καὶ γιὰ τοῦτο τὸ Σύνταγμα τῶν Ἑγγλέζων εἶναι ἀληθινὸ, τὸ δικὸ μας ψεύτικο, καὶ μὲ τὸ νὰ ἦναι ψεύτικο, ἓνας μεγάλος πολιτικὸς τ' ὠνόμασε καὶ κ α ρ α γ κ ι ὀ ζ ι κ ο.

Κι' ἀλήθεια ψεύτικο καὶ παραγκιόζικο κι' ὅ,τι εἶπη κάνεις εἶναι.

Γιατί μεῖς λαός εἶμασθε μοναχά, πήραμε καὶ Βασιλεία, μὰ ὁ Βασιλεὺς μας εἶναι χθελινός κι' ὄχι σὰν οἱ βασιλεῖδες, πῶχουν στὴν Ἀγγλίαν, καὶ τοὺς λένε πῶς εἶναι ἐκ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἔχουνε παρκαπῶνα ἀπὸ χιλία χρόνια.

Μιλιόρδους δὲν εἶχαμε.

Εἶχανε οἱ γονεοὶ μας τοὺς προεστούς καὶ τοὺς καπετανούς, μὰ κείνοι οὔλοιο συχωρητήκανε. Ἀπὸ τοὺς ἄλλουνοὺς ὁ τόπος καλὸ δὲν εἶδε, γιὰ νὰ τοὺς εἶπη κἀνεις μεγαλοσιάνους.

Μήτε ἀντιπρόσωπους τοῦ λαοῦ εἶχαμε, γιατί στὴν Ἀγγλίαν, αὐτοὶ πού γίνονται ἀντιπρόσωποι, πρῶτα κι' ἀρχῆς εἶναι πλούσιοι, καὶ δὲν ἔχουν ἀνάγκη νά πάρουνε ἀπὸ τὸ ἔθνος γιὰ νὰ ζήσουν, ὡς καθὼς κάνουνε οἱ δικοὶ μας. Ὑστερα εἶναι οὔλοιοι τους ζυμωμένοι μὲ τὸ λαό, καὶ αὐτοὶ γνωρίζουν τὸ λαό, καὶ ὁ λαός τοὺς γνωρίζει, ὡς καθὼς, ἓναν καιρὸ, οἱ πρωτόγεροι τοῦ χωριοῦ γνωρίζανε τοὺς χωριανοὺς ὄλους, κι' οἱ χωριανοὶ τὸν πρωτόγερο.

Τέτοιους ἀντιπρόσωπους χρειαζόμεσθε, γιὰ νὰ κἀνοῦμε ἐγγλεζικὸ Σύνταγμα, καὶ τέτοιους δὲν εἶχαμε, καὶ μὲ τὸ νὰ μὴν τοὺς εἶχαμε, ἐκάνανε τοὺς βουλευτάδες, πού δὲν εἶναι ἀντιπρόσωποι, γιατί οὔτε αὐτοὶ ξέρουν τὸ λαό, οὔτε ὁ λαός αὐτονοῦς.

Κι' ὕστερα οὔλοιοι τους μὲ τὴν καλπονόθευσι καὶ μὲ τὸ ρουσφέτι γίνονται.

Γιὰ τούτοις τῆς αἰτίας δὲν εἶναι οὔτε ἀντιπρόσωποι, οὔτε βουλευτάδες, παρὰ ψευτοβουλευτάδες.

Μὲ τέτοιους ψευτοβουλευτάδες καὶ μὲ μιὰ Βασιλεία, πού τώρα πιάνει ῥίξιν μὲ τὰ πολλὰ ὀρθόδοξα βασιλόπουλα, πού μᾶς ἔκανε, κἀναμε τὸ Σύνταγμα μὲ δυὸ ποδάρια, γιατί μεγαλοσιάνους δὲν εἶχαμε.

Τὸ Βασιλεῖά τὴ μιὰ μεριά, καὶ τὴν ψευτοβουλὴ τὴν ἄλλη.

Κ' ἔτσι γίνθηκε ὅ,τι ἔπρεπε νά γίνῃ, ὅπως τὸ λένε οἱ προπάτορές μας.

Ἡ ψευτοβουλὴ πιάστηκε μὲ τὸ Βασιλεῖά, νίκησε ἡ Βουλὴ, κι' ἔπρε τὰ πρᾶγματα στὸ χέρι, ὡς καθὼς τὸ εἶδαμε.

Οἱ ψευτοβουλευτάδες μας τώρα εἶναι τὸ πᾶν αὐτοὶ μᾶς ὀρίζουν, καὶ μᾶς κάνουν ὅ,τι θέλουνε, πού θὰ εἶπη μᾶς τυραγνᾶνε.

(Ἀκολουθεῖ)

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΣΠΗΛΙΩΤΑΚΗΣ
Πρ. Ὑπουργός

ΜΙΚΡΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Ὁ Διαγωνισμὸς μας ὄχι μόνο μᾶς φέρνει καλοῦσαικες νοστιμιές, παρὰ καὶ νοστιμιές χρήσιμες. Ἡ ἱστορία ἄξια τοῦ ἀσχισμένου πανιού μᾶς εἰδείχνε σὲ τί κατάστασιν βρίσκονταν τὰ Σχολεῖά μας. Τώρα πάλι ἡ νοστιμιὰ τοῦ κ. Σταμάτη, πού τὴν βραβεύουμε κίδλας, μᾶς δείχνει τί ἀνοησίες γίνονται μὲτα στὸ Στρατό.—δείχνει μ' ἄλλους λόγους πῶς ὁ δασκαλισμὸς τρώει καθὲ σάρκα τοῦ ἔθνους. Κ' εἶναι πῶς ἀπελπιστικὸ πού τὸν καλοκαθίζουν τὸ σχολαστικισμὸς οἱ στρατιωτικοὶ καὶ οἱ ναυτικοὶ παρὰ πού τὸν διαφεντεύουν οἱ δασκάλοι. Γιατί τῶν δασκάλων τοὺς εἶναι τῆ ψωμί τους, ἐνῶ μὲ τοὺς στρατιωτικούς εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ προτίμησι, ἔρα κουταμάρα.

Νὰ λοιπὸν ἡ νοστιμιὰ πού βραβεύουμε.

«Ὁ Λογίας»

- α—Ὁ λογίας κάνει ὀνομαστικὴ κλίση.
- α—Γιάννης Χαρούμπας.
- ε—Ἐδῶ εἶμαι.
- α—Ὅρᾶ χαντακουμέν' ! Σοῦ εἶπα, ὄντας σοῦ κρίζω τὸ νομά, νὰ λὲς «πακρών» κι' ἄς εἶσαι δῶ».

Ὁ κ. Σταμάτης λοιπὸν, ἀφοῦ μᾶς δώσῃ, παρακαλοῦμε, τὰληθινὸ ὄνομά του, ἄς περάσῃ νὰ πάρῃ τὸ μικρὸ μας βραβεῖο.

Θὰ παρατηρήσουμε ὅμως τοῦ κ. Σταμάτη πῶς ἐκείνο τὸ ἀκάνει ὀνομαστικὴ κλίση εἶναι πολὺ ἄσχημο. Δὲν ξέρω ἂν τὸ διάβασμα τοῦ καταλόγου τὸ λέν ἔτσι μὲτα στὸ Στρατό. Ἄν τὸ λέν ἔτσι, δρίστε ἄλλη μιὰ ἀπόδειξι σχολαστικισμοῦ. Τὸ σωστὸ ρωμαϊκὸ, καὶ τὸ μόνο κυριολεχτικὸ,—τὸ μόνο δηλαδὴ πού δίνει σωστὰ τὴν ιδέα,—εἶναι ἀδιαβάζει τὸν κατάλογο.»

Αὐτὴ εἶναι ἡ μόνη μας παρατήρησι. Κατὰ τὰλλα ἡ νοστιμιὰ τοῦ κ. Σταμάτη εἶναι ἀπὸ τίς καλὲς—νοστιμη, λιγὸλογη, ἡθολογική.

Ἄλλη ἡθολογικὴ νοστιμιὰ πού λάβαμε εἶναι ἐνὸς κυρίου Δασκάλου ραγιᾶ. Εἶναι ὅμως πολὺ βιαστικὰ γραμμένη, πᾶσι νὰ πῆ σκοτεινά, μ' ἄρκετὰ περιττὰ λόγια καὶ μ' ὄλο τὸ σέβας παρατηροῦμε πῶς ἓνας δάσκαλος

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΕΣ

ΑΠΟΛΥΤΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ

Γράμμα πρὸς τὸν Ἄ. Ἐξάρχου πού μὲ ἀφιέρωσε τὸ δῆγημά του Σ τ ῆ ν Κ ε ρ α σ ι ᾶ. («Νουμᾶ» φύλλο 105)

(Συνεχῆσι)

Ἐδῶ θὰ μὲ σακκώσῃς! Θὰ μὲ ρωτήξῃς δηλαδὴ γιατί σε μαλλώνω. Καὶ γὰρ, θὰ μοῦ πῆς, γράφω ἀ π' ἐ δ ῶ, ἂν καὶ κανονικῶ τ ε ρ ο τ ὸ ἀ π ὸ δ ῶ. Ἡ διαφορὰ, φίλε μου, μεγάλη. Μεγάλη καὶ σπουδαία. Θαρρῶ μαλιστα πῶς σοῦ τὴν ἔχω κίδλας σημειωμένη πῶς ἀπάνω στὸ γράμμα μου, σὰ σοῦ ἔλεγα πῶς δὲν τὰ χ ρ ε ι α ζ ὴ μ α σ τ ε τὰ τ ῆ τ ο ι α καὶ μ ᾶ ς χαλνοῦνε τὴ γλώσσα. Εἶναι π ε ρ ι τ τ ᾶ Περιττὰ τὸ ἀ π' ἐ δ ῶ, τὸ κα τ' ἐ κ ε ῖ, τὸ ἀ π ὸ τ' ἐ σ ῆ ν α, τὸ ἀ π' ἐ κ ε ῖ ν η, τὸ ἀ π' ἐ κ ε ῖ, τὸ ἀ λ λ' ἐ γ ῶ, τὸ πα ρ' ὅ τ α ν καὶ τὰ λοιπὰ. Σ' ἀφτὰ μπορούμε καὶ πρέπει νὰ κολοῦθῶμε τὸν κανόνα. Ὁ κανόνας ὑπάρ-

χει νὰ τὸν καταστρέψουμε; Ὅχι, ἀφοῦ τὸν ἔκαμε ὁ λαός. Ἄν τὸν καταστρέψουμε, δὲν ἔχουμε γλώσσα, ἔχουμε σαλάτα. Μιὰ στιγμὴ καὶ θὰ μὲ καταλάβῃς. Ἄλλαξε ἡ γλώσσα μας ἢ δὲν ἀλλάξε ἀπὸ τοῦ Ὁμηρου τὰ χρόνια στὰ δικὰ μας; Ἀλλάζοντες, ἀκολούθησε ἢ δὲν ἀκολούθησε νόμος; Ζήτημα δὲν εἶναι. Στους νόμους τῆς ἀλλαγῆς χρέος λοιπὸν καὶ μεῖς νὰ προσέχουμε, εἰδμεὴ δὲ γράφουμε δημοτικῆ. Πῶς ὅμως νὰ προσέχουμε στους νόμους, ὕστερις ἀπὸ κείνα πού εἶπαμε πῶς ἀπόλυτους νόμους δὲν κρατοῦμε; Κρατοῦμε, καθὲ φορὰ πού εἶναι ἀνάγκη, καθὲ φορὰ πού μᾶς τοὺς φανερώνει ξάστερα στὴ γλώσσα τοῦ ἴδιου ὁ λαός, καθὲ φορὰ πού τοὺς ξέρομε, κι' ἀκόμη πῶς πολλὴ καθὲ φορὰ πού τὸ πῶς ἐφοκο εἶναι νὰ τοὺς κρατήσουμε. Τὸ κάτω κάτω τί τρέχει; Συχνὰ κάνουμε λάθος, μόνο καὶ μόνο γιατί ἀγνοοῦμε τοὺς νόμους. Εἶναι ἢ δὲν εἶναι τὸ δικὸ μας τὸ ἀ π ὸ δ υ ν α τ ὸ ἀ π ὸ τ ᾶ λ λ α φ ω ν ῆ ν τ α; Εἶναι. Τότες, ἄμα τὸ μάθουμε, κοντὰ στὸ νοῦ κ' ἴδιοι μας θὰ τὸ ποῦμε πῶς ἀμέσως γίνεται ἡ γλώσσα μας ἡ φιλολογικὴ πῶς ὁμορφη, μιὰ καὶ συμμορφωθῆ, ὅσο τὸ δυνατό, μὲ τὸ νόμο. Τί γυρέβουμε, γιατί ἐδῶ πᾶς καταντᾶει τὸ ζήτημα γενικῶς; Γυρέβουμε τὴν ὁμορφίαν, γυρέβουμε τὴν ἐντέλεια, γυρέβουμε τὴν ἀλήθεια. Γι' ἀφτὰ ἀκούμε καὶ τὴν ἐπιστήμη, ἀκούμε τὴν ἱστορία, δηλαδὴ τοὺς ὠραίους νό-

μους τοὺς ἱστορικούς πού μεταμορφίσανε τὴ γλώσσα μας, πού ἀλλαγὴ ἀλλαγὴ καὶ σειρὰ σειρὰ τὴν συνεδέουνε ἀρμονικὰ μὲ τὴν ἀρχαία μας τὴν ἑλληνικὴ. Ἀκούμε καὶ τὸ λαὸ μας, πού ἕλη μέρη συνηθίζει τοὺς δ ὲ κ ι μ ο υ ς τύπους. Φτάνει νὰ τὸ μάθουμε πῶς τὰ κανονικὰ εἶναι τὰ δικὰ του, καὶ θὰ τὰ γράφουμε, δὲ γίνονται ἰ λόγο δὲν ἔχουμε νὰ μὴν τὰ γράφουμε; θὰ γράψουμε καὶ τὸ ἀ π ὸ δ ῶ, καὶ τὸ τὸ ἀ π ὸ κ ε ῖ, καὶ σωρὸ ἄλλα, πού ἡ καθαρέβουσα μᾶς τὰ χαλάσει, μᾶς τᾶκαμε ἀ π' ἐ κ ε ῖ, μᾶς τᾶκαμε ἐ μ π ρ ὸ ς (ἀντίς ὁ μ π ρ ὸ ς), μᾶς τᾶκαμε ὅ τι μπορεῖ κανεὶς νὰ φανταστῇ, μὰ πού ἐρχόμεσθε σήμερα νὰ τὰ βάλουμε στὸν ἴσιο δρόμο, στὸ δρόμο τῆς ἀλήθειας, καὶ πού θὰ τὸ καταφέρουμε χωρὶς κόπο κανένα, ἐπειδὴ ἀφτὰ διόλου κἀθιερωμένα δὲν εἶναι. Ἡ δουλειὰ μας ἐμᾶς, νὰ διαλέγουμε ὀρθὰ, ἱστορικὰ καὶ φρόνιμα. Νὰ σοῦ φέρω κι' ἄλλο παραδειγμα; Ὅριστε, γιατί τῶχω καὶ καημὸ. Γνωστὸ πῶς στὴ γλώσσα μας τὸ ἀ τ ο ν ο ἀ ρ χ ι κ ὸ ε—ἄς ἀφῆσουμε γιὰ τὴν ὄρα τὰλλα τὰ φωνηέντα—ἐξήχησε καὶ χάθηκε λ. χ. β ρ ῖ σ κ ω, γ ῖ δ ι (α ἰ γ ῖ δ ι ο ν), μ π α ῖ ν ω, μ π ᾶ ζ ω, ν ο ῖ κ ι, ν τ ρ ῆ π ο υ μ α ι, ῤ ω τ ῶ, σ κ ᾶ ρ α (ἐσχάρα), τ α ῖ ρ ι (ἐ τ α ῖ ρ ι ο ν) κτλ. Ὁ ἴδιος νόμος, πολὺ ὁμορφα, ἐνέργησε καὶ στὴ συλλαβικὴ τὴν ἀ φ ξ ῆ σ η, πού ὡς τόσο τὴ λέμε λαμπρὰ κι' ἀ β γ α τ ι σ μ ὸ—χ ρ ο ν ι κ ὸ ς, σ υ λ λ α β ι-

